herpy

GEKKOER

Western banded gecko

Coleonyx variegatus

En lille, slank ørkengekko fra det sydvestlige USA og det nordvestlige Mexico, med silkeblød hud, bevægelige øjenlåg og bånd i gult og brunt. Den bliver kun 10-15 cm, svinger halen op over ryggen som en skorpion, når den jager, og har brug for et varmt, tørt terrarie med et enkelt fugtigt skjul.

Familie: Eublepharidae Tidligere navn: *Stenodactylus variegatus; Eublepharis variegatus* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**10-15 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-15 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Ørken, halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 30 × 25 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**30-34 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**40-50 dage** ved 27-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES eller i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES-papirer. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. I store dele af hjemlandet er det forbudt at indsamle og sælge vilde dyr, så køb kun dyr, der er opdrættet i fangenskab, og bed om dokumentation for oprindelsen.

Om arten

Coleonyx variegatus er en lille, slank og elegant gekko, der på mange måder ligner *Eublepharis macularius* i miniformat. Den hører til øjenlågsgekkoerne (Eublepharidae) og har som dem bevægelige øjenlåg og lodrette pupiller. Huden er blød med fine, kornede skæl uden knopper, hovedet er trekantet, tæerne er lange og tynde, og halen er snøret ind ved roden. Den har ingen klæbelameller og kan ikke gå op ad glas, men den kravler rundt i klippesprækker og ses af og til i buske.

Grundfarven er bleggul, lyserød eller lysegrå med lysebrune til brune tværbånd over krop og hale, og farverne varierer meget fra egn til egn. Hos unge dyr er båndene tydelige og hele. Med alderen brydes de op i pletter, og enkelte voksne har kun pletter tilbage. Hannen har en lille spore på hver side af halens rod, og det er den nemmeste måde at kende kønnene på.

Voksne dyr bliver 10-15 cm inklusive hale og måler sjældent over 7-8 cm fra snude til kloak. Hunnerne er ofte lidt større end hannerne. Den gennemsnitlige vægt opgives til omkring 4,6 g, og de nyklækkede unger er kun et par centimeter lange. Halen kan smides og vokser ud igen, men den nye hale får som regel ikke samme båndmønster som resten af dyret.

Når gekkoen jager eller føler sig truet, krummer den halen op over ryggen og vifter med den. Det ligner en skorpion, og i Baja California tror mange, at dyrene er giftige. Det er de ikke, men de æder selv små skorpioner. Bliver de grebet, kan de give en kort, pibende lyd fra sig.

Arten blev beskrevet af Spencer Baird i 1858 som *Stenodactylus variegatus*. Artsnavnet betyder broget, og slægtsnavnet *Coleonyx* er græsk for skedeklo, fordi kløerne sidder i en skede af skæl. Der regnes i dag med fire underarter: *abbotti* fra San Diego-egnen, *peninsularis*, *sonoriensis* og nominatformen *variegatus*. De tidligere underarter *bogerti* og *utahensis* er slået sammen med nominatformen, fordi DNA-undersøgelser ikke kunne adskille dem. Opdrættede dyr i handlen er sjældent bestemt til underart.

Udbredelse og levested

Arten lever i det sydvestlige USA og det nordvestlige Mexico. I USA findes den i det sydlige Californien, det sydlige Nevada, det yderste sydvestlige hjørne af Utah, store dele af Arizona og det sydvestlige New Mexico. I Mexico lever den i Sonora og på hele Baja California-halvøen, og den angives også fra Sinaloa. Den findes desuden på flere øer ud for Baja California.

I Californien lever nominatformen i ørkenerne øst for de sydlige bjergkæder og mod nord langs Sierra Nevadas østside til egnen ved Bishop. Underarten *abbotti* lever i de kystnære egne i det sydlige Californien og det nordlige Baja California. Hvor de to mødes, findes en smal zone med mellemformer.

> **Oprindelig udbredelse:** USA og Mexico.

LEVESTED

Gekkoen lever i tørre egne: på sletter med kreosotbusk (*Larrea*), i salviebuskørken, i skov af pinjer og enebær og i chaparral. Den foretrækker klippefyldt terræn, men findes også i klitter og tørre flodlejer, fra under havets overflade op til omkring 1.500 meters højde. Den årlige nedbør er typisk 30 cm eller mindre, og temperaturen svinger kraftigt mellem dag og nat og mellem årstiderne.

Arten er strengt nataktiv og tilbringer dagen i huler og under sten. I felten er den aldrig set tidligere end en halv time efter solnedgang, så det er mørket, der får den frem. Den er mest aktiv ved 27-29 °C, men der er fundet dyr fra under 16 °C på blæsende forårsnætter til omkring 32 °C. Om vinteren, normalt fra november til februar, går den i dvale. Arten trives også i byer: i Las Vegas lever vilde dyr i sprinklerbokse og vandmålerbrønde, hvor der er fugtigt og mørkt.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Arten holder sig for det meste på jorden, så bundarealet betyder mere end højden. Omkring 30 × 30 cm er det mindste, der giver et par mulighed for at vælge mellem varmt og køligt, tørt og fugtigt. Faktaboksens 40 × 30 × 25 cm til et eller to dyr giver lidt mere plads til en tydelig varmegradient, og større er bedre. Flere dyr kræver mere plads og flere skjul.

Brug en bund af sand eller en blanding af sand og tørv i et tyndt lag, så hunnerne ikke kan gemme æggene for dig. Giv mange skjul, både tørre og et enkelt fugtigt. Flade korkstykker er et godt valg: de er lette, efterligner de sten, dyrene gemmer sig under i naturen, og gør ingen skade, hvis de vælter. Bruger du sten, skal de ligge så stabilt, at de ikke kan falde ned over et dyr. Levende planter gavner ikke arten og kan udelades. Låget skal slutte tæt, for dyrene er små og hurtige. Glasterrarier med netlåg holder dårligt på varmen og skal ofte varmes både nedefra og ovenfra.

TEMPERATUR

Arten tåler store udsving, men har brug for en tydelig gradient, så den selv kan vælge. Hold 24-28 °C i terrariet om dagen og et varmt område på 30-34 °C. Begynd hellere ved 30-32 °C end ved den øvre grænse. Om natten må temperaturen falde til 18-22 °C. Arten kan holdes ved 22-34 °C med varme 12 timer i døgnet, og i naturen er gekkoen mest aktiv ved 27-29 °C.

Varm hellere med en varmemåtte eller varmetape under en tredjedel til halvdelen af bunden end med en lampe, fordi lamper tørrer terrariet ud. Styr varmen med en termostat, og mål temperaturen inde i skjulene. Bruger du en lampe, skal den være rød eller lysløs, så den ikke forstyrrer dyrene.

Om vinteren hviler dyrene i to til tre måneder, som de gør i naturen. Sluk varmen i omkring otte uger, og lad dyrene hvile ved 17-19 °C uden foder. De skal altid have vand, og det er en god idé at tjekke dem hver uge.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra egne med meget lidt regn og mister kun lidt vand gennem huden. Målinger fra 2021 viser, at den pr. gram kropsvægt fordamper omkring en femtedel så meget vand som den nært beslægtede *Coleonyx mitratus* og kun lidt mere end *Eublepharis macularius*. Luften i terrariet skal derfor være tør, og bunden må ikke holdes våd.

Gekkoen har til gengæld brug for et fugtigt skjul, som den bruger ved hudskiftet og ofte også som æglæggested. Lav det af en lukket plastboks eller en lerkrukke med et indgangshul og fugtigt substrat, og hold det fugtigt. Det er nok at sprøjte et hjørne af terrariet en til to gange om ugen. Stil altid en lav skål med frisk vand. Der findes ingen målte værdier for luftfugtigheden, så 30-50 % i resten af terrariet er en tommelfingerregel. Det vigtigste er, at dyret kan vælge mellem tørt og fugtigt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er strengt nataktiv og tilbringer dagen i skjul. UVB er ikke nødvendigt, når insekterne pudres med kalk og D3-vitamin, og til de ørkenlevende *Coleonyx*-arter frarådes det direkte. UVB bruges normalt ikke til arten, og varmekilden kan sagtens være et lysløst varmeelement.

Giv dyrene en naturlig døgn- og årsrytme med lys om dagen og helt mørke om natten. 12 timers lys om sommeren er et godt udgangspunkt, og under vinterhvilen skæres dagslængden ned til under 8 timer. Undgå stærkt lys, som får dyrene til at gemme sig, og tænd ikke lys om natten.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Gekkoen lever af levende insekter. Mellemstore melorme kan være grundfoder, og fårekyllinger, voksmøllarver og små kakerlakker giver afveksling. Byttet skal være mindre end afstanden mellem dyrets øjne, så de små unger kræver meget små insekter. Mange dyr tager mad fra en pincet, og det mindsker risikoen for, at de sluger bundmateriale.

Voksne dyr fodres cirka tre gange om ugen med så meget, de vil æde. Pudr insekterne med et godt kalk- og vitamintilskud med D3-vitamin. Det kan gøres ved hver fodring eller ved hver anden. Gutloading hjælper kun, hvis foderdyrene får et ordentligt pulverprodukt, for frugt og grønt alene giver dem ikke nok kalk. En lille skål med kalkpulver i terrariet er desuden en god idé, for netop denne art slikker gerne af den. Under vinterhvilen får dyrene ikke foder.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gekkoen er sky og hurtig, især vildfangne dyr, og smider let halen, hvis den føler sig truet. Den er mest et dyr at iagttage. Om aftenen kommer den frem og jager med halen krummet op over ryggen. Den kan også være nysgerrig og aktiv, og nogle dyr tager mad fra fingrene. Skal du håndtere den, så hold den lavt over bordet eller gulvet, og tag aldrig fat i halen.

Hanner må ikke gå sammen, fordi de ikke tåler hinanden. En han kan holdes med en eller flere hunner, og grupper af hunner har fungeret godt. Hos andre arter i slægten kan hunner dog stresse hinanden, så hold øje med uro, og skil dyrene, hvis nogen mistrives. Det sikreste er enkeltdyr eller et par med kendt køn. Små unger kan ikke altid kønsbestemmes, så hold dem adskilt eller under opsyn, så unge hunner ikke bliver parret for tidligt.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kendes på de to små sporer ved halens rod og en række porer foran kloakken, som er synlige allerede hos unge hanner. Hunnerne mangler begge dele. Dyrene kan være kønsmodne fra omkring 8 måneder, og dyr over ca. 5 cm fra snude til kloak regnes for voksne. Hunner bør dog ikke lægge æg for tidligt, fordi de først skal opbygge kropsmasse og reserver. Vent derfor, til hunnen er udvokset og i godt huld, før hun kommer i avl. En voksen vejer typisk 4-5 g.

PARRING

I naturen parrer dyrene sig i april og maj efter vinterdvalen, og i fangenskab får man flest æg, hvis man efterligner den. Lad dyrene hvile to til tre måneder fra slutningen af november ved 17-19 °C, kortere dage og intet eller meget lidt foder. Fra midten af februar hæves temperaturen og dagslængden igen, og dyrene fodres frit. Parringen sker om natten og varer kun få sekunder. Hannen bider hunnen i nakken, og det er normalt.

Hunner kan gemme sæd i flere måneder, og hos den nært beslægtede *Coleonyx mitratus* er der lagt befrugtede æg et helt år efter parringen. Det er en god grund til ikke at lade dyrene gå sammen tilfældigt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æg fra maj til september. I naturen bliver det til et til tre kuld på normalt to æg, og mange hunner lægger to kuld om året. Æggene ses og kan føles som to store, hvide æg gennem bugen, inden de lægges. I fangenskab kan en god sæson give flere kuld.

Når du kan se æggene, skal hunnen have en æglæggekasse, fx en lille plastboks med et hul i låget eller siden og fugtig, men ikke våd vermiculit eller sphagnum. Mange hunner lægger også i det fugtige skjul. Tjek kassen hver morgen. Bunden i resten af terrariet skal være tynd, så du kan finde æg, der er gravet ned. Giv hunnen rigeligt med insekter og kalk hele sæsonen, og hold øje med, om hun taber sig.

INKUBATION

Flyt æggene til en lille boks med fugtig vermiculit, og læg dem halvt ned uden at vende dem. Vand tilsættes fra siden, så æggene ikke bliver våde. Inkubér ved 27-29 °C og mindst 80 % luftfugtighed, og ved den temperatur klækker æggene efter omkring seks uger. I naturen klækker de efter omkring 45 dage, så regn med 40-50 dage. Lavere temperatur forlænger tiden.

Ved svingende 24-32 °C klækkede kun 50-60 %, mange unger døde sent i udviklingen, og alle, der kom ud, var hunner. Ved stabile 27-29 °C faldt dødeligheden hurtigt, og begge køn kom frem i forholdet 1:1. Kønnet bestemmes af kønskromosomer og ikke af temperaturen, så det kan ikke styres, men en stabil temperatur er vigtig.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er meget små ved klækningen, og det er den største udfordring. Både håndtering og fodring kræver omhu, fordi insekterne skal være meget små. De spiser første gang efter første hudskifte, når de er 5-8 dage gamle. Giv dem nyklækkede fårekyllinger eller larver af melbillen *Tribolium confusum*, pudret med kalk, og sørg altid for en lille skål med frisk vand og et fugtigt skjul.

Hold ungerne hver for sig eller sammen med dyr af samme størrelse, og del dem, når hannerne kan kendes. Der er ikke offentliggjort vækstkurver for arten, så vej dem jævnligt, og vurder ud fra huld og aktivitet. Unger, der ikke vokser, får som regel for lidt varme eller for lidt kalk.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, men der er relativt få erfaringer med den i fangenskab, og tab skyldes tit ukendte årsager. De typiske problemer er:

- Forstoppelse efter slugt bundmateriale. En gekko er død efter at have slugt tørret sphagnum under hudskiftet. Brug en fast, jævn bund, og fodr gerne fra pincet.
- Tabt hale ved håndtering eller slagsmål. Den vokser ud igen, men uden samme mønster.
- Vægttab og manglende appetit, der breder sig i en bestand. I en bestand døde flere dyr efter et sygt ungdyr, og der blev desinficeret som ved cryptosporidiose, men årsagen blev aldrig fundet. Sæt derfor nye dyr i karantæne, og vælg opdrættede dyr.
- For lidt kalk og D3-vitamin, som giver bløde knogler. Pudr insekterne.
- Konstant fugt i hele terrariet, som giver hudproblemer. Arten er tilpasset tørre forhold.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og en stabil vægt. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, holder op med at spise eller virker slap. Dyrene er så små, at dosering af medicin kræver en erfaren dyrlæge.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.